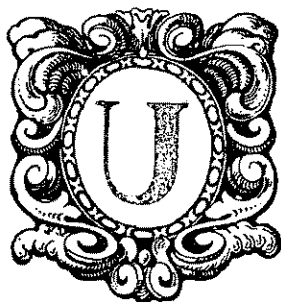

JARDINS I PARCS A REUS

VI

N dels tipus ornamentals que més sovint s'usa en la moderna urbanització, és l'avinguda, i de la que serà precis dir-ne quatre coses.

Aquesta, deu la seva preponderància a què els artistes del segle XVIII sentiren un gran amor per als efectes de perspectiva convergent cap a grans edificis, com castells, etc. Aquest motiu, des de llavors fou adoptat definitivament per a les construccions de rutes, camins, etc. Fins a cert punt, ella es fa necessària per a interrompre almenys l'uniformitat de les construccions massa amuntegades. Però una avinguda en què la direcció no canvia durant kilòmetres, fatiga al passejant, encara que els seus encontorns siguin pintorescs; i resulta tant uniforme—diu C. Sitte (1)—que un només té el desig d'arribar al final.

R. Beaumeister, altre mestre en urbanització, retalla del «Figaro» del 23 d'agost de 1874 un paràgraf per a citar un fet curiós a propòsit, que condemna aquesta epidèmia de traçar els carrers tots rectes.

Es tracta d'un viatge de Mac-Mahon: Rennes, diu aquest, *no és antipàtic al mariscal, però aquesta ciutat és incapaç de*

tot entusiasme; és, diríem, sang-freda. He notat que aquest és el cas de totes les ciutats on els carrers són tirées a cordeau i tallen en angle recte. La línia recta no deixa créixer el gènit. S'ha pogut observar en 1870 que les ciutats de plànol regular—de carrers rectes—capitulaven davant de tres hulans, així com les velles ciutats dels carrers tortuosos se prestaven a defensar-se fins a l'últim extrem.

I és que els carrer traçats rectes i en un tros massa llarg, esdevenen pesats, i aquest mateix defecte el pateixen les avingudes, passeigs i carrers plantats amb una renglera d'arbres a cada vorera de l'acera.

La manera de plantar els arbres fa pensar i posar en dubte el nostre bon gust, doncs, volent que els arbres siguin un record de la naturalesa (2), per què els tenim de plantar apamats i arrengrerats a l'infiní?

Per a defensar-ho s'alega sovintment a la simetria, però aquesta, tal com avui es fan dites plantacions, va esdevenint una furiosa epidèmia, doncs verdaderament se n'abusa.

Aquesta qüestió de simetria ha sigut molt discutida, i més quan se n'ha abusat lo mateix en els carrers de les ciutats com en les cases. Però es veu que no és un defecte de fa poc temps, doncs la llei bava-

(1) Camil Sitte, Arquitecte-Director de l'Escola Imperial i Reial de les arts industrials a Viena.

(2) Walter Scott fou un dels que comunicà l'amor a les verdes belleses de la naturalesa salvatge i ajudà a inspirar un gust que sota la influència d'altres escriptors, també de l'escola romàntica, va adquirir força i va exercir la seva influència en l'art de la jardineria.

resa de 1864 ja recomana als arquitectes d'evitar en el dibuix de les façanes tot lo que pugui ferir la simetria i la moral, tot a fi de protegir i satisfer les aspiracions ornamentals del país.

Té de tenir-se en compte que la simetria sobre el plànol o la simetria damunt del terreny no és lo mateix. A l'estudiar un plànol la més lleugera separació de la tal simetria s'adverteix promptament, però damunt del terreny, aquesta pot descobrir-se difícilment. Hom pot passejar per una avinguda quin eix sigui curvat, sense dar-se compte de qué el radi estigui canviat sovintment, mentre que si s'examina el plànol, aquestes variacions es noten desseguida.

Aquest procedir essencialment geomètric reporta els seus inconvenients a més dels enumerats. Aquesta imposició del regle i del compàs fa que els arbres, a l'ésser arrengrats en els carrers, estiguin sovint malalts i anèmics, sobre tot del costat on el sol hi toca poc, havent de combatre per a viure contra la pols, la gelada i les canalitzacions de tota mena, que tant sovint tenen de reparar-se, i quin dubte hi ha que aquests són precisament els primers en perdre la fulla a la tardor?

*
**

Per a fugir d'aquesta perillosa i monòtona mena de plantació s'ha buscat, naturalment, tot lo contrari: el tractament asimètric. La reacció d'aquella regularitat, ha fet sorgir un sistema oposat, que no sols ha volgut tractar d'una manera diferent els carrers, sinó que s'ha concebut i s'ha implantat ben resoltament, tractant ben diferent un costat de l'altre d'un mateix carrer.

Amèrica ha sigut la capdavantera en el procediment regular produït i relligat amb el laberinte de carrers quadriculats, encara que és més sensible l'últim, on el concepte art ha desertat. No es podia creure a l'home capaç de posar en execució una idea tan desballestada.

En el vell continent, on els homes coneixen o tenen el deure de conèixer la bellesa pel contacte més directe que tenen amb els clàssics, no hem arribat encara en aquest extrem. Però tenim exemples de perfecta quadricula. No parlem de Barcelona: tots sabem com va ésser imposat l'eixample projectada per l'arquitecte Cerdà: de Reial Ordre, en contra de l'opinió catalana i del projecte del malaguanyat arquitecte Rovira i Trias, guanyador del concurs obert per l'Ajuntament. Allí on ha estat executat amb caràcter inflexible és a Mannheim: el mètode rígid s'ha escampat sens excepció fins als afores.

En tots els casos no és possible fer-ho amb regles generals, i més que res governa la topografia del terreny, i, per lo tant, es il·lògic resoldre dificultats des de l'oficina o taller amb el regle i el compàs. No és un treball mecànic l'urbanització d'una ciutat: és un art popular i educatiu per excel·lència, en tal grau que es fa sentir a cada moment en l'ànima del poble, i ben diferentment de la pintura, comerç, etcètera, reservat a classes preparades i d'elevada cultura.

Es d'esperar, doncs, que els directors de la nostra ciutat posaran esment en dar a la estètica del carrer tota l'importància que mereix.

R. GUINART I CAVALLÉ

